

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 678/2016-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti [redacted]; [redacted]

[redacted]; [redacted]; [redacted];
[redacted]; [redacted];
[redacted]; [redacted];
[redacted]; [redacted]; [redacted];
[redacted]; [redacted]; a [redacted]

[redacted], zastúpených advokátkou JUDr. Annou Ščepkovou, advokátska kancelária, Saratovská 2/A, Bratislava, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016, takto

rozhodol:

1. Základné právo [redacted], [redacted], [redacted],

[redacted], [redacted], [redacted], [redacted],

██████████, ██████████, ██████████ a ██████████ vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████ a ██████████ trovy právneho zastúpenia v sume 2 114,11 € (slovom dvetisícstoštrnásť eur a jedenásť centov) na účet advokátky JUDr. Anny Ščepkovej, advokátska kancelária, Saratovská 2/A, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením sp. zn. III. ÚS 678/2016 z 11. októbra 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť ██████████ (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“), ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████ a ██████████ (ďalej spolu len

„sťažovatelia“) pre namietané porušenie ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 (ďalej aj „rozhodnutie krajského súdu“).

V podstatnej časti sťažnosti sťažovatelia uviedli, že sa v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 40 C 370/2015 žalobou doručenou 23. júna 2015 domáhali v pozícii žalobcov (vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome na Ožvoldíkovej 1 až 11 v Bratislave) proti žalovanej [REDAKOVANÉ], nariadenia predaja jej bytu podľa § 11 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“). Žalobu odôvodnili tým, že byt žalovanej je dlhodobý, viac rokov, neobývaný a na jeho lodžii sa približne od roku 2013 usadili holuby. Na podlahe lodžie sa v čase podania žaloby nachádzala už hrubá vrstva holubieho trusu, čo sťažovatelia dokladali fotografiami priloženými k žalobe v obálke. Dôvodili, že holuby uhniesdené na lodžii žalovanej znečisťujú aj byty ostatných vlastníkov. Pokojné a hygienické bývanie ostatných vlastníkov bytov v dome je tak sústavne narušované. Sťažovatelia taktiež k žalobe priložili list sťažovateľky v 1. rade (z 9. marca 2015) pre žalovanú, ktorým sťažovateľka v 1. rade ako zástupkyňa vlastníkov v dome žiadala žalovanú o vyčistenie a vydezinfikovanie lodžie, a pokiaľ bude byt aj naďalej neobývaný, o jeho zabezpečenie proti holubom sieťou alebo pletivom; žalovaná na výzvu sťažovateľky v 1. rade nereagovala. Sťažovatelia priložili tiež podnet sťažovateľky v 1. rade na Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava a jeho odpoveď, v ktorej tento úrad označil ako jediné riešenie podanie na súd podľa § 11 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. Sťažovatelia teda argumentovali, že žalovaná svojou nečinnosťou napriek upozorneniam a výzvam zo strany ostatných vlastníkov umožňuje trvalý výskyt holubov v lodžii jej bytu, a tým znečisťovanie susedných bytov v dome, čo vedie k sústavnému narušovaniu

pokojného bývania ostatných vlastníkov bytov (ktoré predstavuje zákonný dôvod na podanie žaloby podľa § 11 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z.). Písomným podaním doručeným okresnému súdu 26. novembra 2015 vzali sťažovatelia žalobu späť s poukazom na to, že žalovaná až na základe žaloby vykonala na balkóne nápravu, objednala si špecializovanú firmu, ktorá odstránila holubí trus, vyčistila, vydezinfikovala balkón a zasieťovala ho. K späťvzatiu sťažovatelia pripojili mail žalovanej z 30. októbra 2015, v ktorom uviedla, že súd „*informovala, že uvedený problém je ochotná riešiť*“ a že „*firma, ktorú si najala, profesionálne vyčistila, dezinfikovala a zabezpečila balkón i okná od holubov*“. Sťažovatelia žiadali priznať náhradu trov konania.

Okresný súd uznesením č. k. 40 C 370/2015-71 z 8. februára 2016 konanie zastavil, sťažovateľom spoločne a nerozdielne priznal vrátenie súdneho poplatku za žalobu v sume 92,80 € a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť im spoločne a nerozdielne náhradu trov konania pozostávajúcu z náhrady krátenej časti súdneho poplatku za žalobu vo výške 6,70 € a z náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 1 308,10 €. Okresný súd v odôvodnení uznesenia uviedol, že o náhrade trov konania rozhodol v zmysle § 146 ods. 2 druhej vety v spojení s § 151 ods. 1 prvou vetou zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“) a konštatoval, že sťažovatelia vzali svoju dôvodne podanú žalobu späť pre správanie žalovanej, ktorá vykonala nápravu závadného stavu až po podaní žaloby, preto okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľom náhradu trov konania. Proti uzneseniu okresného súdu podala žalovaná odvolanie, napadla uznesenie okresného súdu v časti týkajúcej sa náhrady trov právneho zastúpenia a odvolanie odôvodnila tým, že sťažovatelia sami zobrali žalobný návrh späť v celom rozsahu, a je presvedčená, že v konaní pred súdom by neuniesli dôkazné bremeno a boli by neúspešní. Ďalej namietla aktívnu legitimáciu sťažovateľov, keď niektorí z nich nebývajú v danom vchode.

Krajský súd uznesením č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 uznesenie okresného súdu v časti týkajúcej sa trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia zmenil tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

V odôvodnení uznesenia krajský súd okrem iného konštatoval: „Zavinenie zastavenia konania treba vždy skúmať z procesného hľadiska... Predpokladom rozhodnutia súdu o povinnosti odporcu nahradiť trovy súdneho konania navrhovateľovi pri zastavení konania podľa § 146 ods. 2 O. s. p je však nielen to, že navrhovateľ vzal svoj návrh späť pre správanie sa odporcu, ale súčasne musí byť splnená aj druhá podmienka ust. § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p., a to, že bol späť vzatý návrh, ktorý bol podaný dôvodne. Ak ide o prípad, že k záveru, či návrh bol podaný dôvodne, je možné dôjsť až prejednaním veci a meritórnym rozhodnutím, nemožno mať za to, že návrh bol podaný dôvodne... Bez vykonaného dokazovania aj s prihliadnutím na tvrdenia žalovanej uvedené v jej odvolaní však nemožno jednoznačne posúdiť dôvodnosť podanej žaloby žalobcami, teda, či v skutočnosti išlo o taký závadný stav, ktorý by si vyžadoval žalobcami vynucovaný zásah zo strany súdu v zmysle žalobného petitu, teda, či jednoznačne možno považovať žalobcami podanú žalobu za dôvodnú, nakoľko ide o ich tvrdenia proti tvrdeniam žalovanej bez preukázania, ktoré z nich sú pravdivé. Taktiež nemožno jednoznačne posúdiť, či k odstráneniu údajného závadného stavu došlo zo strany žalovanej len v dôsledku podanej žaloby a na jej základe začatého konania, alebo ako uviedla žalovaná, že uvedenú údržbu vykonáva štandardne, čo bez vykonaného dokazovania nebolo možné vylúčiť, pričom nebolo ani preukázané, či a v akej miere mohla žalovaná vzniknutému stavu spôsobenému holubami aj po prípadnom vyčistení lodžie zabrániť.“ Odvolací súd preto napadnuté uznesenie zmenil tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania v zmysle § 146 ods. 1 písm. c) OSP, pretože pre použitie výnimky podľa § 146 ods. 2 OSP neboli splnené podmienky. Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 27. júla 2016.

Sťažovatelia poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý v uznesení sp. zn. 28 Cdo 1912/2015 zo 16. februára 2016 uviedol: „... zásada zavinenia obsiahnutá v ustanovení § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, uplatňujúca sa v prípade zastavenia konania (keď nebolo rozhodované meritórne), ktorá už z podstaty veci vylučuje využitie kritéria úspechu vo veci, vychádza objektívne z toho (chápané v čisto procesnom zmysle slova), kto zavinil, že konanie nemohlo dospieť do štádia meritórneho rozhodovania a muselo byť zastavené (napr. pre späťvzatie žaloby). Inými slovami, pokiaľ

iba jedna procesná strana zavini, že konanie je zastavené, a preto o veci nemôže byť rozhodnuté meritórne, a tým zistené, či bol návrh podaný dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť trovy konania druhej procesnej strane.“

Poukázali tiež na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 196/09 z 10. septembra 2009, podľa ktorého kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala, a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr vzala žalobu späť s tým, aby konanie bolo zastavené.

Podľa sťažovateľov „súd v prípade rozhodovania o náhrade trov konania zastaveného v dôsledku späťvzatia žaloby nie je oprávnený rozvíjať úvahy o tom, či bola žaloba hmotnoprávne dôvodná, resp. do akej miery bola jej hmotnoprávna dôvodnosť v doterajšom konaní preukázaná, tak ako to robí v napadnutom uznesení krajský súd“.

Sťažovatelia sú toho názoru, že v dôsledku svojvoľnej a arbitrárnej interpretácie a aplikácie ustanovenia § 146 ods. 2 OSP zo strany krajského súdu bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Súčasne namietajú aj porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a ich právo na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a poznamenávajú, že *„suma trov právneho zastúpenia, o ktorú vo veci sťažovateľov ide (vyššie 1.300,- EUR, ktorých náhrada bola priznaná okresným súdom), zďaleka prevyšuje bagatelnú sumu; z judikatúry ústavného súdu je známe rozhodnutie, keď bolo vyhovené ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov konania v rádovo oveľa nižšej výške (IV. US 210/2013)“.*

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] a [redacted] vlastníť majetok

podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ich právo na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 2.114,11 € (slovom dvetisíc jednastoštrnásť eur a jedenásť centov), ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Anny Ščepkovej..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na výzvu ústavného súdu zo 14. novembra 2016 sa k veci listom sp. zn. Spr 3604/16 z 1. decembra 2016 doručeným ústavnému súdu 1. decembra 2016 vyjadril predseda krajského súdu, v ktorom uviedol, že „V právnom spore žalobcov: [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] a spol., proti žalovanej: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], o nariadenie predaja bytu, vedenom na Krajskom súde v Bratislave ako odvolacom súde pod sp. zn. 4Co/215/2016 (na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 40C/370/2015) odvolací senát zotráva na svojom stanovisku a pridržiava sa odôvodnenia svojho uznesenia č. k. 4Co/215/2016-82 zo dna 31.05.2016“.

Súčasne oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

Dňa 22. decembra 2016 bolo ústavnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľov z 19. decembra 2016, v ktorom prostredníctvom právnej zástupkyne uviedli: „Vzhľadom na to, že Krajský súd v Bratislave vo svojom vyjadrení k sťažnosti pod č. Spr 3604/16 z 01.12.2016 uviedol iba to, že odvolací senát zotráva na svojom stanovisku a pridržiava sa odôvodnenia napadnutého uznesenia, a teda nezaujal žiadne konkrétne stanovisko

k námietkam obsiahnutým v ústavnej sťažnosti, sťažovatelia v rámci svojej repliky ani nemajú na čo reagovať...“

Súčasne oznámili, že „... súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 2015/2016-82 z 31. mája 2016.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastniť majetok.

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), preto ústavný súd pri posudzovaní problematiky náhrady trov konania v konaniach pred všeobecnými súdmi vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý vyslovil, že obsahom práva na spravodlivý súdny proces je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci, pričom procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd, predovšetkým porušiť právo na spravodlivý súdny proces (II. ÚS 31/04, II. ÚS 56/05, III. ÚS 166/09, III. ÚS 144/2010, IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 84/2014 a iné.). V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu bol obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepiaťeho formalizmu) či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného

rozhodnutia. Takýto postup všeobecného súdu nemôže byť tolerovaný, lebo predstavuje v konečnom dôsledku zásah do základného práva účastníka na súdnu ochranu, na majetok a v konečnom dôsledku aj na právnu pomoc (m. m. I. ÚS 119/2012).

Všeobecný súd by mal preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve súd má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Krajský súd v relevantnej časti rozhodnutia sp. zn. 4 Co 215/2016 z 31. marca 2016 okrem iného uviedol:

„O náhrade trov konania rozhodol súd prvého stupňa v zmysle § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p. v spojení s § 151 ods. 1 prvá veta O. s. p. s odôvodnením, že žalobcovia vzali svoju dôvodne podanú žalobu späť pre správanie sa žalovanej, ktorá vykonala nápravu závadného stavu (ktorý bol dôvodom podania žaloby na súd) až po podaní žaloby, preto súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu trov konania pozostávajúcu z krátenej (nevrátenej) časti súdneho poplatku za žalobu vo výške 6,70 eura a z náhrady trov právneho zastúpenia vo výške 1 308,10 eura za 3 úkony právnej služby po 354,97 eura (1. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom dňa 22.06.2015, 2. písomné podanie na súd týkajúce sa veci samej - žaloba zo dňa 22.06.2015, 3. písomné podanie na súd týkajúce sa veci samej - späťvzatie žaloby zo dňa 24.11.2015) + 3x režijný paušál (rok 2015) po 8,39 eura + 20 % DPH náhrada trov právneho zastúpenia vyčíslená v zmysle § 9, § 11 ods. 1 písm. a/, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a/, c/, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Žalovanej povinnosť zaplatiť náhradu trov konania na účet právnej zástupkyne žalobcov s poukazom na § 149 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto uzneseniu v časti týkajúcej sa náhrady trov právneho zastúpenia podala v zákonnej lehote odvolanie žalovaná, ktorá žiadala v tejto časti uznesenie súdu prvého

stupňa zmeniť a povinnosť nahradiť tieto trovy právneho zastúpenia žalobcom jej neuložiť dôvodiac tým, že žalobcovia sami bez svojej právnej zástupkyne vzali žalobný návrh späť v celom rozsahu a je presvedčená, že v konaní by neunesli dôkazné bremeno a boli by v konaní neúspešní. Považovala aktívnu legitimáciu žalobcov za spornú, nakoľko niektorí z nich nebyvajú v danom vchode a predmet sporu sa ich netýka. Uviedla, že o svoj majetok sa stará štandardným spôsobom a celú žalobu berie ako osobnú zaujatosť jednej žalobkyne ako organizátorky celej veci, s ktorou bola v kontakte a ktorá jej navrhovala odkúpenie jej bytu a preto má za to, že išlo len o zámienku a očierniť ju. Uviedla, že jej tiež rôzne hľadavce, holuby, šváby a pod. v bytoch vadia a malo by sa nájsť riešenie, na úrovni mestskej časti, alebo správcu bytov. Právna zástupkyňa žalobcov jej napísala list, avšak v tom čase nebola zdravotne v poriadku a ako náhle jej to zdravotný stav a práca dovolili, išla skontrolovať byt tak, ako to roky robí, a nie na základe žaloby. Vyčíslené trovy právneho zastúpenia tiež považovala za neopodstatnené a proti akýmkoľvek zásadám právneho zastúpenia.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.) prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O. s. p. v rozsahu odvolania, bez pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

V prípade zastavenia konania (§ 96 ods. 1 O. s. p.) vo všeobecnosti platí, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa § 146 ods. 1 písm. d O. s. p. Z tejto všeobecnej zásady však platí výnimka podľa § 146 ods. 2 O. s. p., a to podľa prvej vety tohto ustanovenia ak niektorý z účastníkov konania zaviniť, že sa konanie muselo zastaviť, kedy je tento povinný uhradiť trovy konania druhému účastníkovi konania a podľa druhej vety tohto ustanovenia, ak navrhovateľ vzal svoj návrh, ktorý bol podaný dôvodne, späť pre správanie sa odporcu.

Zavinenie zastavenia konania treba vždy skúmať z procesného hľadiska. Kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čoho sa navrhovateľ v konaní domáhal a resp. akého výsledku sa domáhal a skutočností, pre ktorú neskôr navrhovateľ vzal svoj návrh späť. Predpokladom rozhodnutia súdu o povinnosti odporcu nahradiť trovy súdneho konania navrhovateľovi pri zastavení konania podľa § 146 ods. 2 O. s. p. je však nielen to, že navrhovateľ vzal svoj návrh späť pre správanie sa odporcu, ale súčasne musí byť splnená aj druhá podmienka ust. § 146

ods. 2 druhá veta O. s. p., a to že bol späť vzatý návrh, ktorý bol podaný dôvodne. Ak ide o prípad, že k záveru, či návrh bol podaný dôvodne, je možné dôjsť až prejednaním veci a meritómy rozhodnutím, nemožno mať za to, že návrh bol podaný dôvodne.

Žalobcovia sa žalobou domáhali, aby súd v súlade s § 11 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov nariadil predaj vyššie špecifikovaného bytu žalovanej a svoju žalobu odôvodnili tým, že žalovaná ako výlučná vlastníčka predmetného bytu v rozpore s § 11 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov nezabezpečuje údržbu svojho bytu, čím zasahuje do výkonu vlastníckeho práva ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov, a to tak, že byt žalovanej je dlhodobo neobývaný a na jeho lodžii sa približne od r. 2013 usadili holuby, ktoré znečisťujú nielen byt žalovanej, ale aj byty ostatných vlastníkov (lodžie, okná, parapety). Zo strany žalobcov došlo k opakovaným pokusom o zabezpečenie nápravy v byte žalovanej, avšak bezúspešne, a preto sú nútení domáhať ochrany výkonu svojho vlastníckeho práva prostredníctvom súdu. Pred začatím pojednávania písomným podaním doručeným súdu dňa 26.11.2015 žalobcovia oznámili, že žalobu berú v celom rozsahu späť z dôvodu, že žalovaná po začatí konania vykonala na balkóne nápravu, objednala si špecializovanú firmu, odstránila holubí trus, vyčistila a vydezinfikovala balkón a zasieťovala ho, teda vykonala to, čo bolo obsahom žiadosti o nápravu v zmysle listu žalobkyne 1/ zo dňa 09.03.2015 adresovanej žalovanej.

Súd prvého stupňa pri rozhodovaní o trovách konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia vychádzal z ust. § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p. v spojení s § 151 ods. 1 prvá veta O. s. p. s odôvodnením, že žalobcovia vzali svoju dôvodne podanú žalobu späť pre správanie sa žalovanej, ktorá vykonala nápravu závadného stavu (ktorý bol dôvodom podania žaloby na súd) až po podaní žaloby.

Bez vykonaného dokazovania aj s prihliadnutím na tvrdenia žalovanej uvedené v jej odvolaní však nemožno jednoznačne posúdiť dôvodnosť podanej žaloby žalobcami, teda, či v skutočnosti išlo o taký závadný stav, ktorý by si vyžadoval žalobcami vynucovaný zásah zo strany súdu v zmysle žalobného petitu, teda, či jednoznačne možno považovať žalobcami podanú žalobu za dôvodnú, nakoľko ide o ich tvrdenia proti tvrdeniam žalovanej bez preukázania, ktoré z nich sú pravdivé. Taktiež nemožno jednoznačne posúdiť, či k odstráneniu údajného závadného stavu došlo zo strany žalovanej len v dôsledku podanej žaloby a na jej základe začatého konania, alebo ako uviedla žalovaná, že uvedenú údržbu

vykonáva štandardne, čo bez vykonaného dokazovania nebolo možné vylúčiť, pričom nebolo ani preukázané, či a v akej miere mohla žalovaná vzniknutému stavu spôsobenému holubami aj po prípadnom vyčistení lodžie zabrániť.

Z týchto dôvodov, keďže bez vykonaného dokazovania vo veci samej nebolo možné jednoznačne vyvodiť, že žalobcovia vzali svoju žalobu späť pre správanie sa žalovanej, či späťvzatím návrhu došlo k požadovanému výsledku, na základe čoho došlo k späťvzatiu, ani súčasné splnenie druhej podmienky ust. § 146 ods. 2 druhá veta O. s. p., t. j. že žaloba žalobcov bola podaná dôvodne, odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia podľa § 220 O. s. p. zmenil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania v zmysle § 146 ods. 1 písm. d O. s. p., nakoľko pre použitie výnimky podľa § 146 ods. 2 O. s. p. neboli splnené podmienky.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 151 ods. 1 O. s. p. a žalovanej, úspešnej v odvolacom konaní, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si ich náhradu neuplatnila a ani jej žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli.“

Preskúmaním rozhodnutia krajského súdu č. k. 4 Co 215/2016-82 z 31. mája 2016 ústavný súd dospel k názoru, že námietky sťažovateľov sú opodstatnené. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu nenapĺňa požiadavku spravodlivého procesu z hľadiska kritérií spravodlivého procesu. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu napr. vtedy, ak v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení procesného predpisu zo strany všeobecných súdov je obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti. Toto pochybenie bolo zistené aj v teraz prerokúvanej veci.

Podľa ustanovenia § 146 ods. 2 OSP ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

Z ustanovenia § 146 ods. 2 OSP vyplývalo, že ak bol pre správanie žalovaného vzatý návrh späť a ten bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania žalovaný. Z uvedeného pravidla vyplývajú tri predpoklady priznania náhrady trov konania žalobcovi, a to späťvzatie žaloby žalobcom, správanie žalovaného a dôvodnosť žaloby (obdobne I. ÚS 629/2016). Z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že bez akejkoľvek opory v dokazovaní spochybnil dôvodnosť podanej žaloby sťažovateľmi a svojvoľne rozhodol. Takýto postup bol v rozpore nielen s textom § 146 ods. 2 OSP, ale aj so zmyslom a účelom tohto zákonného ustanovenia.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Krajský súd napadnutým uznesením porušil právo sťažovateľov na spravodlivý súdny proces zaručený čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov na vlastníctvo zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok zaručeného v čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd uvádza, že všeobecný súd môže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy a právo vyplývajúce z čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie vyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, k čomu v danom konaní došlo. Porušenie princípov spravodlivého súdneho konania teda v danom prípade viedlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu (obdobne aj III. ÚS 638/2016).

Na základe uvedeného potom ústavný súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil. Po znovuprejednaní veci krajský súd, bez toho, aby vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, opätovne sám rozhodne v súlade s právnym názorom vysloveným v tomto rozhodnutí.

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právna zástupkyňa sťažovateľov vyčíslila trovy konania v celkovej sume 2 114,11 €.

Ústavný súd podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal jedenástim sťažovateľom náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 1 761,76 €, a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania vykonané v roku 2016) v sume po 143 € a dva režijné paušály v sume po 8,58 €. Priznanú sumu bolo potrebné zvýšiť o 20 % DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky, keďže právna zástupkyňa sťažovateľov je platcom DPH; celková odmena za poskytnuté právne služby tak predstavuje sumu 2 114 €.

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2017